

Bergh, & M. Couzijn (Vol. Eds.). *Studies in Writing, Volume 14, Effective learning and teaching of writing*. Dordrecht: Kluwer Academic Press, p. 547-560.

Noten

¹ Zie voor de lessenserie: http://www.ilo.uva.nl/homepages/martine/lesson_series.htm

Ronde 4

Anne Toorenaar, Diana Poortvliet & Arjan Fokkens
Universiteit van Amsterdam
Contact: J.M.Toorenaar@uva.nl

Vmbo-leerlingen Zorg & Welzijn als auteurs van kinderboeken

1. De klas en school als leergemeenschap voor leerlingen en docenten

In het kader van het onderzoeksproject 'De klas en school als leergemeenschap voor leerlingen en docenten' hebben docenten Nederlands en docenten Zorg en Welzijn op de vmbo school 'Thamen' verschillende geïntegreerde lessenseries ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd. Dat gebeurde in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam. Het onderzoeksproject duurde twee jaar. In het tweede jaar hebben we de lessenseries uit het eerste jaar herhaald, maar dan in aangepaste en verbeterde versies. De lessenseries zijn uitgevoerd door leerlingen uit de derde klas basis en kader.

Het overkoepelende doel van de geïntegreerde lessenseries was om bij te dragen aan de beroepsidentiteit en aan de communicatieve competenties van leerlingen. Daarnaast was ook het verhogen van de motivatie van de leerlingen een nadrukkelijk doel. Voor het ontwerpen van de lessenseries gingen we uit van vier algemene ontwerpprincipes die werden afgeleid uit de literatuur over het concept 'de klas als leergemeenschap':

1. *betekenisvol leren*: leerlingen leren/participeren in authentieke communicatieve contexten die gerelateerd zijn aan maatschappelijke en (toekomstige) beroepspraktijken waarin nadrukkelijk aandacht is voor persoonlijke ontwikkeling;
2. *reflectief leren*: leerlingen reflecteren op wat en hoe zij leren;
3. *gedeeld leren*: leerlingen werken samen om een gemeenschappelijk doel te bereiken;
4. *leren voor leerlingen is gericht op wenbaar handelen*: leerlingen passen het geleerde ook daadwerkelijk toe in verschillende vakken, binnen en buiten de school en/of in verschillende contexten.

Het doel van de samenwerking tussen onderzoekers en docenten was om deze vier algemene ontwerpprincipes gaandeweg meer vmbo- en vakspecifiek in te vullen.

2. De doe-ochtend op de Toermalijn

Voor één van de lessenseries hadden docenten Nederlands en docenten Zorg & Welzijn contact gezocht met de basisschool 'Toermalijn'. Vmbo-leerlingen organiseerden een doe-ochtend voor groep 5 en 6. Groepjes leerlingen begeleidden een ochtend lang 5e- en 6e-groepers van de basisschool in verschillende activiteiten. Tijdens de drie weken die aan deze ochtend voorafgingen, bereidden de leerlingen deze activiteiten voor in de lessen Nederlands en Zorg & Welzijn. Eén van de activiteiten bestond uit het voorlezen van een zelf geschreven en geïllustreerd verhaal. Tijdens de lessen Nederlands schreven en illustreerden leerlingen hun eigen voorleesboek. Per groepje van drie of vier leerlingen, waren zij verantwoordelijk voor één van de verhalen in het voorleesboek.

3. Wat hebben we geleerd?

Uiteindelijk is de doe-ochtend in een cyclus van twee jaar uitgevoerd op de 'Toermalijn'. Na het eerste jaar hebben we de gehele lessenserie aangepast en verbeterd. Dat hebben we gedaan op basis van observaties in de klas ('time-on-task' gedrag van leerlingen en videobeelden), ervaringen van docenten en leerlingen en de eindproducten (geschreven en geïllustreerde voorleesboeken) van leerlingen.

In onze presentatie willen we laten zien in welke opzichten het eerste en tweede ontwerp van de doe-ochtend verschillen en welke didactische ingrepen door de docenten Nederlands in het tweede ontwerp zijn gedaan. Daarnaast staan we stil bij hoe deze didactische veranderingen het leergedrag en de actieve participatie van leerlingen in de lessen Nederlands beïnvloed hebben en gaan we na of het herontwerp uit het tweede jaar ook daadwerkelijk betere voorleesboeken heeft opgeleverd.